

Wskazówki dla rodziców.

Co mogą robić rodzice dzieci z trudnościami w czytaniu?

1. **Zasady pracy z dzieckiem w domu.** Należy umiejętnie zachęcać dziecko do pracy. Ważne jest akcentowanie mocnych stron dziecka oraz odniesionych sukcesów, co pomoże mu w pokonywaniu trudności. Rodzice swoją postawą mogą wzbudzać wiarę w to, że trudności można pokonać wytrwałą i systematyczną pracą. Wybierając książkę do czytania należy pamiętać, że do ćwiczeń najlepsza jest książka, która ma większy druk i kolorowe ilustracje. Należy przystępować do pracy będąc w dobrym humorze, tworzyć dobrą atmosferę, bez ponagrania, pośpiechu, irytacji.
2. **Codziennie czytanie dziecku na głos.** Ważne jest poświęcanie ok. 15 minut dziennie na czytanie dziecku (czytać dziecku można niezależnie od jego wieku). Wspólne czytanie buduje więź (proszę o refleksję i zastanowienie: w dawnych czasach, kiedy nie było ani telewizji, ani komputera, to właśnie czytanie (w tym głośne czytanie) było sposobem spędzania wolnego czasu. W salonie zbierała się cała rodzina, by słuchać odczytywanych treści). Czytanie dziecku wzbogaca słownictwo, służy usprawnianiu pamięci słuchowej i koncentracji. Uczy kontaktu ze „słowem pisany”. Ważne jest odpowiednie dobranie lektury do czytania dziecku. Powinna być to książka ciekawa dla dziecka, zgodna z jego zainteresowaniami, dostosowana do jego wieku. Ważne jest również, by dorosły czytając starał się modulować głos. Czytanie dziecku może stać się rytuałem domowym np. przed snem. Celem czytania dziecku jest m. in. rozbudzenie zainteresowania książką. Jest też ćwiczenie służące wzbogacaniu słownictwa, doskonaleniu koncentracji uwagi, pamięci. Wspólne doświadczenia i przeżycia, wspólnie spędzony czas to dobry moment na nawiązanie kontaktu z własnym dzieckiem. Czytając dziecku należy zapewnić mu możliwość śledzenia wzrokiem

tekstu. Jednocześnie szybkość czytania trzeba dostosować do możliwości śledzenia tekstu przez dziecko czyli nieco zwolnić. Najlepiej jest, gdy rodzic wodzi palcem po czytanych kolejno wyrazach ułatwiając dziecku podążanie za tekstem.

3. **Wspólne wyprawy do biblioteki.** Aby rozbudzać zainteresowanie książką możemy co jakiś czas wybrać się z dzieckiem do biblioteki. W trakcie wspólnej wyprawy do biblioteki możemy pooglądać różne książki, porozmawiać nt. oglądanych książek oraz dokonać wyboru tych z nich, które mogą nam służyć zarówno do głośnego czytania dziecku przez dorosłego, jak i do samodzielnego czytania przez dziecko. Ważne jest, by dziecko miało swój udział w dokonywaniu wyboru lektur.

4. **Trening samodzielnego czytania przez dziecko.** Nie uda się opanować czytania bez wykonywania przez dziecko ćwiczeń w czytaniu. Warto najpierw wykonać wskaźnik, który stanowić ma pomoc w czytaniu (w trakcie czytania dziecko przesuwając wskaźnikiem po poszczególnych czytanych wersach, co ma ułatwić pracę oczu i utrzymanie koncentracji na tekście). Jako wskaźnik może posłużyć ozdobiona słomka z doklejonymi do niej bibułkami i strzałką lub gruby, prosty plastikowy drut (taki do robienia na drutach ☺) ozdobiony w dowolny sposób. Wskaźnik możemy stworzyć według własnych pomysłów. Dziecko powinno samodzielnie czytać przez co najmniej 10 minut dziennie. Istotne jest odpowiednie dobranie stopnia trudności tekstu do umiejętności czytelniczych. Ideałem byłoby też dobranie czytanego tekstu do zainteresowań dziecka. Czytanie samodzielne można połączyć z czytaniem głośno dziecku przez dorosłego, tzn. najpierw dziecko czyta książkę (na głos lub po cichu) przez ok. 10 minut (dorosły towarzyszy w tym czasie dziecku), potem dorosły na głos czyta dziecku dalszą część tej zaczętej historii.

5. **Rozmowy o książkach.** Jeśli chcemy rozbudzić zainteresowanie książkami, to warto o nich z dzieckiem rozmawiać. Pytać o to, czego się dziecko dowiedziało

podczas czytania, jak myśli, w jaki sposób może skończyć się ta opowieść itp. Warto też w rozmowach z dzieckiem zwracać jego uwagę na słowo pisane i jego treść.

6. **Gry związane z czytaniem.** Aby rozbudzić zainteresowanie czytaniem można wykorzystać dostępne na rynku gry planszowe ćwiczące umiejętność czytania, np. gry z zagadkami do odczytywania. Można również grać w gry z wykorzystaniem posiadanych książek. Przykładowo: dorosły i dziecko mogą na przemian czytać po jednym zdaniu ze swojej książki (każdy ma inną książkę), ale nie czyta ostatniego wyrazu w tym zdaniu. Zadaniem drugiej strony jest odgadnięcie brakującego wyrazu. Za każde odgadnięte słowo otrzymuje się jeden punkt.

7. **Czytanie naprzemiennie rodzica z dzieckiem według B. Zakrzewskiej.** Do nauki czytania tym sposobem nie musimy przygotowywać specjalnych tekstów. Możemy wykorzystać teksty z podręczników, czasopism i różnych książek. W trakcie jednorazowego ćwiczenia wykorzystujemy tekst obejmujący ok. 20 wyrazów. Aby poprawnie zastosować ten sposób czytania należy przestrzegać podanej kolejności ćwiczeń:
 - a) Najpierw dorosły czyta głośno cały tekst wyraźnie wydzielając każdą sylabę w wyrazie czyli dorosły czytając wybrzmiewa każdą sylabę. Dziecko ma przed sobą tekst i nie czyta, a jedynie każdą usłyszaną sylabę zakreśla ołówkiem lub stawia pionowe kreski na końcu każdej sylaby. W ten sposób przygotowujemy tekst do dalszych ćwiczeń. Przykładowo fragment tekstu będzie wyglądał tak (te czerwone kreski pionowa mają imitować kreski stawiane przez dziecko ołówkiem): **W| na|szej| kla|sie| jest| wiel|ka| sce|lna|**
Na tak przygotowanym tekście wykonujemy dalsze ćwiczenia.
 - b) Czytamy z dzieckiem naprzemiennie sylaby (dorosły rozpoczyna czyli czyta – w przypadku naszego tekstu sylabę „w”, potem kolejną sylabę czyta dziecko („na”), następną dorosły („szej”) itd. do końca tekstu. Następnie ponownie czytamy sylaby naprzemiennie - tym razem rozpoczyna dziecko czytając pierwszą sylabę („w”), a następną czyta dorosły („na”), kolejną znów dziecko („szej”) i tak

do końca tekstu. Po tym etapie pracy dziecko ma możliwość przeczytania każdej sylaby, ale nie w kolejności (w ten sposób zapobiegamy m. in. uczeniu się tekstów do czytania na pamięć).

- c) Teraz czytamy z dzieckiem na zmianę wyrazy - najpierw jednosylabowe (czytamy naprzemiennie, na zmianę wyrazy, jeden dorosły, kolejny dziecko itd.), potem zmiana ról - zaczyna czytać pierwszy wyraz dziecko, a kolejny czyta dorosły i tak do końca tekstu.
- d) W podobny sposób czytamy następnie wyrazy dwusylabowe, potem trzysylabowe i dłuższe (za każdym razem stosujemy czytanie naprzemiennie i zmiany ról).
- e) Następnie naprzemiennie czytamy zdania. Potem zmiana ról.
- f) Na koniec dziecko czyta samo cały tekst.
- g) Wszystkie opisane operacje przeprowadzamy zawsze na tym samym tekście. Za każdym razem pracujemy od początku tekstu. Zmieniamy tylko kolejność czytania (raz rozpoczyna dziecko, raz dorosły i tak na zmianę).

8. **Czytanie innym przez dziecko.** Ważne jest, by dziecko miało okazję pomagać innym (każdy lubi pomagać). Okazją do tego mogą być np. zakupy – dziecko może nam czytać etykiety sprawdzając zawartość planowanych do zakupu produktów. Możemy poprosić dziecko, by poszukało nam potrzebnych informacji w gazecie lub w telegazecie np. wyników meczy czy sprawdziło nam program telewizyjny. Możemy również poprosić o odczytanie sms-a czy poszukanie potrzebnego przepisu na daną potrawę w internecie czy książce. A potem w trakcie przygotowywania potrawy możemy poprosić dziecko o odczytanie składników i całego przepisu. Chodzi o to, by codzienne sytuacje domowe stały się okazją do doskonalenia czytania oraz o to, by dziecko dostrzegało na każdym kroku przydatność umiejętności czytania.

9. **Czytanie na raty według prof. M. Bogdanowicz.** To sposób, który można wykorzystać przy czytaniu lektur z dzieckiem napotykającym na nasilone trudności w czytaniu.

Sposób do zastosowania w przypadku ucznia młodszego:

- I. Dziecko czyta na głos- zależnie od możliwości- od jednej linijki do ½ strony,
- II. Dziecko czyta razem z dorosłym na głos, chórem (dorosły nieco ciszej) – dwa razy więcej- od 2 linijek do 1 strony.
- III. Dorosły czyta dziecku na głos- trzy razy więcej- od 3 linijek do 1 ½ strony.
- IV. Dziecko czyta samo po cichu- cztery razy więcej, od 4 linijek do 2 stron; powtórka całego cyklu (od pkt.1 do pkt.4).
- V. Streszczenie przeczytanego tekstu (ustne- opowiadanie lub pisemnie- w formie planu czy wypracowania) lub dyskusja nad tekstem.

Sposób do zastosowania w przypadku ucznia starszego:

- I. Dziecko czyta na głos- zależnie od możliwości: od ok. ½ strony do 1 strony.
- II. Dorosły czyta dziecku na głos 3 razy więcej, ok. 1 ½ strony do 3 stron; dobrze jeśli dziecko w tym czasie śledzi tekst wzrokiem.
- III. Dziecko czyta samo po cichu- 4 razy więcej: ok. 2- 4 stron; powtórka całego cyklu (pkt. 1- 3)
- IV. Streszczenie przeczytanego tekstu (ustne- opowiadanie lub pisemnie- w formie planu czy wypracowania) lub dyskusja nad tekstem.
- V. Podsumowanie przeczytanego rozdziału- streszczenie rozdziału i dyskusja nad wybranymi problemami.

Literatura:

1. Bogdanowicz M., Adryjanek A. (2005). *Uczeń z dysleksją w szkole*. Gdynia Wyd. Operon.
2. Bogdanowicz M. *Recepty na dobre czytanie i pisanie*. W: W. Turewicz (red.) *Jak pomóc dziecku z dysortografią*. Zielona Góra 2000. ODN
3. Zakrzewska B. (1996). *Trudności w czytaniu i pisaniu: modele ćwiczeń*. Warszawa: Wydaw. Szkolne i Pedagogiczne.
4. Zakrzewska B. (1976). *Reedukacja dzieci z trudnościami w czytaniu i pisaniu*. Warszawa WSiP.

Kurs: **Ćwiczenia I zabawy usprawniające czytanie.**

5. Zakrzewska B. *Żeby dobrze czytać*. W: „Życie szkoły” nr 8 z 1990r.
6. Zakrzewska B. *O sposobach ułatwiających opanowanie umiejętności czytania*. W: „Życie szkoły” nr 1 z 1984r.